

Hazánk, Magyarország

Miztosan bennem van a hiba — neveltetésem, személyiségem mély zavarában —, hogy ha Magyarországra úgy gondolok, mint szülőhazám, akkor nem a Parlament épülete kúszik be képzeletem vetítőképernyőjére, hanem egy zivataros, nyári este, amikor Asóththalom tanyavilágában, Köröséren, villámáramtól rettegő arccal társaimmal a dülő melletti bokrok alatt gubbasztottunk. Lehet, hogy azért, mert a tanyai iskolában eltöltött évekből, gyerekkorom esztendeiből ez a kép a legmaradandóbb, vagy azért, mert ma már tudom, hogy a hazát csak egyféléképp lehet szeretni: *részvétellel*. És ez a részvét akkori, ázó-fázó énemre is irányul talán, bár ezt nem tudhatom, nem vagyok lélekűbár.

Valóságos oka van annak, hogy részvétellel szeressük a hazát. Ezt az okot történelemnek hívják. Meggyőződésem, hogy történelmi ismeretek nélkül nem lehet helyes képet alkotni sem országunk fejlettségi állapotáról, sem a magyarság mibenlétéről. Nagy nemzetek, szerencsésebb sorsú népek megengedhetik maguknak, hogy időről időre megfellebbezzenek a történelmi tényeiről, de éppen nemzeti erejük miatt figyelmeztetik saját magukat: újra és újra számba kell venni az avulhatatlan forrásokat. Hogy mi hogyan állunk saját történelmünkkel? *Vonzódunk a végletekhez.*

Görgey nevét és emlékét a hazaárulók szemétdombjára dobtuk korábban, s nemrég örsöt neveztek el róla az úttörők. Századunk húszas éveit, a Bethlen-korszakot sokan félfaszta rendszernek bélyegezték, mások a polgári demokrácia megvalósulásaként értelmezik. Népünket az utolsó csatlósnak mondták, a belső ellenséget bújató, éberségét elvesztett nemzetek közé sorolta egy-egy ideológia, s e nyilvánvalóan hamis tudat mellé föl sorakozik a dolgos, szorgalmas, no meg az ingégtágyját elmulató, sirva vigadó magyar sztereotípiája.

Ha csak ezeket a szellemi tévútvonalakat vizsgáljuk meg egy-egy pillanatra, már jogosnak ítélnéljük a részvétet. De az igazi, mély részvét a történelem egészére kell,

hogy vonatkozzék, az ősidőktől Szent Istvánon, Hunyadi Mátyáson, Széchenyin és Rákosi Mátyáson át napjainkig. Hozzáteszem: ez a viszony elsősorban a történelem ismeretét tételezi fel, mert ítéletet csak birtokba vett dolgokról lehet alkotni.

Ezekkel a gondolatokkal indultam a *Hazánk, Magyarország* vetélkedőre, szombaton reggel, az ifjúsági házba. A szellemi vetélkedés szervezői: a városi KISZ és a szegedi kendergyár KISZ-szervezete. Eredetileg tízenegyet csapat indult volna a város üzeméinek, kollektíváinak képviselésében. Azután tízenkét csapat indult úgy, hogy a gabonaforgalmi vállalatot egy személy képviselte. *Baranyai László* osztályvezető önmagával alkotott csapatot, és végül hősiességében a tizedik helyet szerezte meg. Az első a városi tanács csapata lett, ők egy, Pécssett eltöltendő hét végét nyertek. Második lett az Újszegedi Szövőipari Vállalat gárdája, a harmadik a szegedi kendergyár és a műanyagfeldolgozó vállalat csapata.

Leginkább arra voltam kíváncsi, hogy milyen magyarságképet sugallnak a kérdések, illetve milyen nemzeti énkép formálódik a válaszokból. Bevallom: nem kaptam olyan információkat, amely alapján szintézist készíthetnék. Népi használati tárgyakat ismertek föl, megmondták, hogy városban vagy falun él több honpolgárunk, mennyi lisztet, cukrot és cigarettát fogyasztunk el évenként, a házasságok hány százaléka végződik válással, mi történt 1956. október 23-án, ki vezette a 78-as argentin-magyar és mikor éledt újjá a felszabadulást követően a Délmagyarország.

Visszapörgetve az eseményeket: valamit mégiscsak mond ez a vetélkedő. Arra hívja föl a figyelmet, hogy sokféle és számszerűen is sok adatunk, hírünk, információnk van Magyarországról. De szülőházánkhoz van-e értékelhető, mindennapi munkánkra is ható, magatartásunkat befolyásoló viszonyunk?

Talán ebben a viszonyban kellene egy nagy, nemzeti vetélkedést rendezni.

Dlusztus Imre

„A művész és a művészet mostanában...”

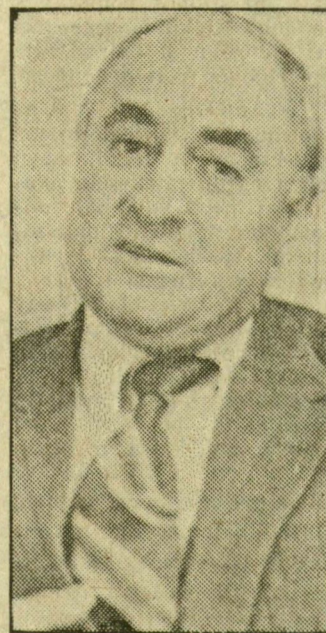
Gyimesi Kálmán ünnepe

(Gyimesi Kálmán jubilál. Huszonöt esztendeje kezdődött operatársulat pályája, a Szegedi Nemzeti Színházban. Cimszerepeket, nagy szerepeket énekelt, föl sorolhatatlanul sokat. Gottfried von Einem operájában, a Danton halálában, Az öreg hölgy látogatásában, Egk Peer Gyntjében, Hindemith Mathis, a festő című művében — összesen 19 modern operában. Egyik legemlékezetesebb teljesítménye: *Wolfgram a Tannhäuserben*. Az összes Puccini- és Mozart-mű, meg 14 Verdi-opera, plusz a mindenkor színházi repertoár lírai bariton szerepei — az ő repertoárja. A kedvenc: a Rigoletto cimszerepe.

Szeged nem túl nagy város. Gyimesi Kálmán tán mindenki ismeri. Magam szinte naponta találkozom vele, ugyanabba a boltba járunk vásárolni, voltak évek, amikor ugyanabban az utcában laktunk, ugyanazon a szegény játszótéren próbáltuk levegőztetni egyidős gyerekeinket, „Lacika — egy csoda, a mindenem”, mondogatja azóta is, pedig Lacika az ősszel már iskolás lesz... Most tegyük úgy, mintha idegenek lennénk? Nem megy.)

— Kedves Kálmán, hogy vagy?

— Most jól, köszönöm kérdésem, illetve dehogis vagyok jól, bár végre van egy kis dolgom, megy a Don Pasquale, a Bánk, és hát itt ez az ünnepi Tosca... A Rigolettót szerettem volna, nem rejtem véka alá, és azt is megmondom neked, szebb lenne ez az ünnep, ha az utóbbi években nem kerültem volna olyan méltánytalan helyzetbe, hogy alig csináltam valamit. En meg szoktam a hajást, a terhelést, főleg Vaszy igazgató úr korszakában, és Lendvai Ferenc igazgatósága idején, mikor is rengeteget énekeltem, persze a többiek is, óriási repertoár volt, állandó munka és tanulás, sok szép szerep és — siker. Semmi másra nem jutott időm, arra se, hogy elmenjek valahová, nekem mindig ez a színház volt az első, itt igyekeztem a tölem telhető legjobbat nyújtani, tisztelettel helytállni. Ha tudtam volna, hogy a hűség és a becsület — egyenlő nulla, hogy 54 évesen azt kellett tapasztalnom, nem számolnak ve-

lem, nem vagyok fontos, nincs rám szükség, bizony mondom neked, elmentem volna annak idején Nyugat-Németországba...

— Mikor?

— Szerződésajánlatom volt, amikor az államvizsgám után Lukács Miklós, az Opera akkori igazgatója, és nekem tanszakvezetőm az Akadémián, elküldött a Balettintézetbe, hogy Vaszy Viktor igazgató úr beszéljen akar velem. Ő akkor szerződöttem Szegedre egy végzős balettosztályt. Jöjjön le, aláírni a szerződést — mondta nekem, hallotta a vizsgámat. Azért még elmentem Aczél Györgyhöz, miniszterhelyettes volt, hogy engedjenek ki az NSZK-ba. Menjen Szegedre, eltöltött két évet, aztán meglátjuk — mondta. Lejöttem, és azóta itt vagyok.

— A maiak közül kik voltak akkor a társulatban?

— Karikó Teréz és a kórusban Réti Csaba. En Sebestyén Sándor szerepkörére jöttem, még abban az évben beálltam helyette Profkójev Eljegyzés a kolostorban című operájába, Ferdinánd szerepében debütáltam.

— Személy szerint neked miért volt „aranykor” a Vaszy-korszak?

— Mert operakultúrát teremtett itt, a maga nemében országosan egyedülállót. Mert volt kohéziós erő a társulatban, mert csodálatos szellemi-művészi kontaktus lehetett közöttünk, mert ma

is a fülembe cseng, ahogy mondja; hagyja magát, jön-jön velem, engedje átmelegedni a szívét, érezze meg ezt a zenét... Azonos hullámhosszon voltunk. Neki, és kedves tanárainknak, Lendvai Andornak, Forrai Miklósnak, Mikó Andrásnak köszönhetem, hogy — végtére mit szerénykedjünk — szép ívű pályám lehetett. Akkoriban egy szezonban 70–80 előadásban énekeltem, most...

— Más a világ, megváltozott, szerintem is rosszfélé, a színház belső és körülvevő, külső közege egyaránt.

— Persze, értek én mindent, az atomizáltságot, a pénzühiányt, azt is, hogy mindenkinek megvan a maga baja, ezért nem tud törődni a másokéval. Az emberek képtelenek beleélni magukat a másik helyzetébe, gondolati és érzelmi világába. De hát ez nincs így jól. Ha a művészi tisztesség, egy élet komoly, kemény munkája nem méltánylandó, ha a finanszírozás nem kap az ember feladatát — tönkremegy. Értelmetlenül. Egy kevés figyelem és szervezés kérdése az egész.

— Nem látszik rajtad, hogy bánatod van...

— Elhumorizálom, mert különben nem bírnám ki.

— Rengeteg a barátod, szeretsz sakkozni, horgászni, ott van Lacika, a volt tanítványaid emlegetnek, a volt szegediek, Bor József, Csala Benedek akkor hívtak Győrbe Escamillót énekelni, amikor legnagyobb szükséged volt erre...

— Nem kell engem vizsgáltani. Persze, Gregor Jóska a barátomnak tudhatom, az emberek mindenütt megszólítanak a városban, mikor látjuk művész úr, talán a közönség még nem vett észre semmit... Bár, ki tudja? Lehet, hogy csak közönyösök. A művész és a művészet mostanában — nem fontos. Ez aggasztó, nem?

— Az. Elég aggasztó. A Toscánál találkozunk. És... köszönöm az őszinteségedet.

(Csütörtökön este Gyimesi Kálmán jubileuma alkalmából ünnepi Tosca-előadás lesz a színházban. Scarpia: a jubiláns. A másik két főszerepet Dénes Zsuzsanna és B. Nagy János, az Operaház művészei éneklék, vezényel Oberfrank Géza.)

Sulyok Erzsébet

Tánc, tánc, tánc

A Volán Táncklub társastáncosai ezen a hét végén Szombathelyen, a Savaria nemzetközi versenyen szerepelnek, remélhetően, legalább olyan jól, mint az elmúlt hetekben, hónapokban — sokfelé. Versenyeik közül kiemeljük a március közepi, orosházi C osztályos területi bajnokságot (első hely), a gyulai D1 osztályos országos bajnokságot (harmadik hely), a Szentesen, illetve Tatabányán áprilisban megtartott C (második hely), illetve B osztályos országos bajnokságot. Ez utóbbiban a standard- és a latin-amerikai táncokban egyaránt szép helyezéseket értek el a klub tagjai. A legjobb magyarországi eredmények alapján ők képviselték hazánkat a standardtáncok Európa-bajnokságán Ljubljánban és a világbajnokságon, Helsinkiben (az Oze László—Pálköny Lujza és a Palánkai László—Zsilák Zsuzsa páros). A latin-amerikai táncok junior Európa-bajnokságán a Rehák Zoltán—Nóvé Zsuzsa páros vehetett részt, Helsinkiben.

Ugyancsak művészi erőpróba, a 13 szolnoki or-

szágos néptáncfesztiválra készülő két szegedi csapat: a Szeged Táncgyűttes Pénzdelután tartott nyilvános próbát a Tolbuhin sugárúti színházban. A fesztiválon Nagy Albert művészeti vezető koreográfiájával (Dunántúli karikázó és kanász), valamint Erdélyi Tibor „Ördög bújt a botomba” című művével versenyeznek. A Szeged Táncgyűttes Pénzdelután tartott nyilvános próbát a Tolbuhin sugárúti színházban. A fesztiválon Nagy Albert művészeti vezető koreográfiájával (Dunántúli karikázó és kanász), valamint Erdélyi Tibor „Ördög bújt a botomba” című művével versenyeznek. A Szeged Táncgyűttes Pénzdelután tartott nyilvános próbát a Tolbuhin sugárúti színházban. A fesztiválon Nagy Albert művészeti vezető koreográfiájával (Dunántúli karikázó és kanász), valamint Erdélyi Tibor „Ördög bújt a botomba” című művével versenyeznek.

A Kisteleki-pályázat eredményei

Negyedik alkalommal osztották ki a szegedi helyismereti munkák jutalmazására alapított Kisteleki-pályázat díjait. A Somogyi Könyvtárban szombaton délelőtt Péter László irodalomtörténész, az alapítvány kuratóriumának elnöke hirdette ki a két éve kiírt pályázat eredményeit. A bizottság az első díjat nem adta ki, 7 ezer forintos jutalmat Habermann Gusztáv nyugalmazott ügyvéd kapott, a szegedi főszóhivatal és személyzete című dolgozatáért. Két 4 ezer forintos jutalmat is kiadta, az egyiket Giday Kálmán kapta a Dugonics Társaság történetéről szóló pályamunkájáért, a másikat Agócsi János a szegedi szállítás és közlekedés néprajzi és történelmi adatait összegyűjtő művéért.

A közeli napokban a bizottság kiírja az ötödik pályázatot is. Ennek díjkiosztására 1990-ben kerül sor. Főleg a díjak és jutalmak összegét: az első díj 15 000 forint lesz a két jutalom összege egyenként 8000 és 5000 forint

Elballagtak...

Pénteken volt az utolsó tanítási nap. A középiskolák negyedikesei számára ettől a naptól folygorsulnak az események: szombaton még utoljára körbe sétáltak az öreg épületben, aztán következnek az érettségi vizsgák és sokféle lehet, így például fizika, kémia, biológia, földrajz, technika, idegen nyelv vagy valamelyik gyakorlati fakultatív tárgy.

Valamennyi szakközépiskolai tanuló érettségi vizsgát tesz magyarból írásban és szóban, történelemből szóban. Szaktól függően kötelező vizsgatárgy lehet a matematika, a fizika, a biológia, az idegen nyelv, s érettségizniük kell legalább egy szakmai elméleti tárgyból. Az elmúlt évekhez képest — mint már korábban beszámoltunk róla — némiképp változtak a vizsgaszabályzatok — az új oktatási törvény értelmében. Újdonság például, hogy ha a diáknak az intézményében oktatott idegen nyelvből közép-

vagy felsőfokú állami nyelvvizsga-bizonyítványa van, az érettségi okmányba újabb vizsga nélkül jeles minősítés kerül. Elsősorban a munkába állókat érintő változás, hogy a középiskola négy osztályának eredményes befejezése — záróvizsga, azaz érettségi nélkül — ezután nem jelent középiskolai végzettséget, tehát megszűnik a végbizonysítvány kiadásának lehetősége is. Ugyancsak újdonság, hogy a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban már a szakirány szerint illetékes miniszteriumok határozzák meg a tételeket a szakmai elméleti vizsgatárgyakból. Jó hír a pedagógusoknak: Az érettségivel járó adminisztráció mérséklését szolgálja, hogy megszűntették a kötelező szaktanári, osztályfőnöki jelentések készítését.

És még egy mondat a főlételiokról: 17 ezer helyre 44 ezer fiatal pályázott, tehát nagy harc várható.

D. I.